

„Dřevostavby“ z vrbového proutí

Nejednomu z nás je známo, že velikonoční pomlázka z čerstvého vrbového proutí, kterou po svátcích zapíchneme do vlhké země, dříve či později na místě zakoření a začne obrůstat lístky. Na této skutečnosti založili svoji činnost tvůrci tzv. živých (zelených) vrbových staveb, které se u nás podobně jako v Americe či zemích západní Evropy stávají stále oblíbenějšími prvky zahrad, parků a dětských hřišť, ale také moderním a působivým doplňkem exteriérů a interiérů budov. Své místo mají, a to i v případě tzv. suchých vrbových staveb, také v umělecké tvorbě z přírodních materiálů, tzv. Land art a jsou využívány řadou jak zahradních, tak i interiérových architektů.

Autor: Ing. František Novák
Kontakt: novak.sd@tiscali.cz
Foto: autor a archiv výrobce

Zmíněné živé (zelené nebo také rostlé) vrbové stavby, mezi něž patří např. kratší či dlouhé tunely, bludiště, indiánská teepee, eskymácká iglú, živé ploty, různé vysoké zahradní oblouky, napodobeniny zvířat, lidí apod., se nejčastěji zhotovují z prutů u nás nejnámější vrby košíkářské (*Salix viminalis*), které lze dobře ohýbat a proplétat. K jejich průkopníkům v ČR patří třiatřicetiletý **Jiří Rech** z Rozdrojovic, malé obce ležící na severozápadním okraji Brna. Jde o bývalého hokejového brankáře dnešní extraligové Komety Brno a později SHK Hodonín, který po ukončení profesionální hokejové kariéry (jakožto absolvent střední eko-

Možnosti přeměny vrbových prutů ve stavby zaujaly nejednoho návštěvníka jarních veletrhů bydlení v Praze

Průkopníkem vrbových staveb v ČR je bývalý hokejový brankář brněnské Komety Jiří Rech

nomické školy) nastoupil do zaměstnání na jednu z fakult Masarykovy univerzity v Brně. Zde se kolem roku 2007 seznámil s jistou budoucí zahradní architektkou, kterou při studiu v Německu zaujaly právě vrbové stavby, jež se později rozhodla uplatňovat také v návrzích pro české zákazníky.

„U nás však v té době nemohla najít nikoho, kdo by se vrbovými stavbami zabýval. Tato informace se ale stala impulzem k tomu, že se ve mně probudily košíkářské geny po dědečkovi a pradědečkovi a protože mě práce na fakultě moc neuspokojovala, začal jsem se na internetu pít po tom, co vlastně vrbové stavby obnáší,“ vzpomíná Jiří Rech na své začátky, kdy se zaměřil nejprve na živé vrbové stavby, které tvoří zhruba 90 % jeho produkce. Těmito stavbám, které se kvůli nezbytnému zakořenění jednotlivých prvků musí celé realizovat vždy až na místě určení, se věnuje spolu se čtyřmi zaměstnanci a od roku 2014, kvůli trvale rostoucí poptávce, také ve spolupráci z pražskou společností SIMPLETIS s dalšími devíti pracovníky.

Zelené stavby vyžadují pravidelnou péči...

Pro zhotovení koster zelených staveb, které kromě již uvedeného využití mohou sloužit také jako efektivní a ekologické zábrany pro zpevňování břehů vodních toků či svahů nebo jako protihlukové zástěny, firma používá dvouleté až tříleté vrbové pruty o průměru 20–40 mm, pokud možno rovné a v délkách od 3,5 do cca 12 metrů. „Takto dlouhé a navíc málo větvené pruty nenajdete nikde u potoka, ale pouze na plantážích, z nichž jednu cca 40 let starou (o 3,5 hektarech) se nám podařilo získat hned v začátcích coby „dědictví“ po někdejších košíkářích. V současné době vysazujeme nové vrbové porosty na dalších třech hektarech, které nám ale začnou přinášet užitek nejdříve za 2–3 roky,“ vtaňuje nás J. Rech do problematiky své činnosti a dodává, že při výběru délky prutů (a to jak hlavních – koster, tak i tenčích výpletových), je vždy nutné počítat s 50 až 100 cm dlouhým nadměrkem. A to v závislosti na typu stavby, její výšce, šířce či průměru, kdy se jednotlivé pruty kvůli nutnému zakořenění zapouští jedním či oběma konci do země respektive do 50 cm hlubokých vrtaných děr, posléze zaplněných zeminou obohacenou humusem.

„Pruty se sklízí čerstvé (na jaře zhruba do konce dubna, anebo na podzim po

Zelené stavby nacházejí uplatnění hlavně v zahradách mateřských škol, na veřejných i soukromých dětských hřištích, v městských parcích apod.

opadu listů v cca polovině listopadu) a čerstvé by se měly i sázet, aby se dobře uchytily. Pokud je nelze zasadit v krátké době po stříhání, pak je ideální je namočit do vody případně chladit, aby natáhly nebo si udržely vláhu a dobře se pak proplétaly a zapustily kořeny,“

pokračuje majitel s tím, že stavba by měla být umístěna na slunečné nezastráněné části pozemku a po dokončení musí být vydatně dvakrát až třikrát týdně zalévána. A to zejména během prvních 2–3 měsíců, pokud půda není přirozeně zamokřená. Při splnění těchto podmí-

Základ živých staveb tvoří 50 cm hluboké do země vyvrtané díry, které se po zasazení prutů zasypou zeminou...

nek se pak dá s jistotou očekávat, že se minimálně 95 % použitých prutů ujme. „Místa, která se neujmou, se pak dají jednoduše vyplést z ročních přírůstků, jež dosahují v průměru 1,5–3 m (dle vydatnosti půdy), a které se jinak musí jednou až dvakrát ročně stříhat, aby si stavba stále držela svoji venkovní podobu,“ doplnil J. Rech s dovětkem, že přitom, jak pruty postupně narůstají a obrůstají, je můžeme vést požadovaným směrem a vzájemně spojovat vázací bužirkou (vinohradnickou) nebo provázkem. Při řádně prováděné péči pak mohou vrbové konstrukce, jejichž vstupní investice se např. u teepe, iglů a altánů pohybuje v rozmezí 6–15 tis. Kč, sloužit uživateli i několik desítek let.

...suché se doporučuje na zimu uklízet

Kvůli sezónnosti živých staveb se Jiří Rech začal zhruba před dvěma lety zabývat také pletením staveb a výrobků

ze suchých prutů, které nejsou určeny k následnému ozelenění. Z nich, podobně jako v případě zelených staveb, zhotovuje nejen různé pevné i přenosné exteriérové výrobky a stavby (iglů, teepe, altánky, oblouky, tunely apod.), ale také např. výplně plotů, branky či paravány a další různé výrobky a skulptury do interiérů.

„Naši zatím největší chloubou v tomto směru je skulptura v podobě propletených kruhů o rozměrech 10x10 metrů, která zdobí atrium brněnského mrakodrapu AZ Tower, kde je pak našim proutím opletena také celá vstupní recepce,“ pochlubil se nám Jiří Rech a dodává, že hlavní zásadou pletení ze suchých prutů (oproti čerstvým) je jejich dokonalé vysušení. „Živé proutě totiž po vysušení ztratí až 20 % objemu a kdybychom je použili k zhotovení suchých staveb nebo výrobků, tak ty by se nám pak velmi rychle rozpadly. Stejně jako správní košíkáři proto tyto věci zásadně pleteme ze suchých prutů, které se

před použitím musí zhruba den máčet v 80 °C horké až vroucí vodě, aby zvláčněly,“ vysvětluje výrobce, podle něhož jsou suché stavby ve srovnání s živými mnohem pracnější, dražší a navíc i méně vydrží. „Zatímco živou stavbu obvykle zhotovíme za jeden den, pro vypletení dvoumetrového teepe potřebujeme celý pracovní týden. Jeho cena tím pádem činí 9 tis. Kč (u živého 6 tis. Kč). Naproti tomu ho ale můžeme vyplétat v dílně a zákazníkovi poslat v rozloženém stavu s návodem k jednoduché montáži,“ pokračuje a dodává, že např. zmíněné teepe se skládá z pěti trojúhelníkových dílů spojených provázkem nebo textilní spojovací páskou. Díky tomu je lze na zimu snadno rozložit a uskladnit pod střechou a tím prodloužit jeho životnost až na dvojnásobek.

„Životnost suchých staveb já sám mohu zatím jen těžko odhadnout, ale zahradniční výrobci uvádí, že v závislosti na klimatických podmínkách může činit až 15 let. U nás to podle mě bude možná

...a překryjí kůrou nebo zahradní textilí a pak se za vydatného zalévání již jen čeká, až se ozelení

Suché vrbové stavby a exteriérové i interiérové výrobky vznikají v areálu hospodářské usedlosti Nový Dvůr u Veverské Bitýšky, kde má firma i speciální máčecí zařízení pro zvláčňování usušených prutů

tak 5, maximálně 10 let, podle toho, jak zákazník s výrobkem naloží," konstatuje Jiří Rech s tím, že jak suché, tak zejména živé stavby od počátku své činnosti prezentuje na výstavách (zahradnických, zaměřených na potřeby dětí, občas i designových) a odborných časopisech. Tím se mu podařilo oslovit řadu zahradních a interiérových architektů, kteří jej dnes v případě možné aplikace jeho prvků do svých zakázek sami oslovují. A to nejen v ČR, ale i v Německu, Polsku, Anglii a dalších zemích. ■

Další možnosti využití živých a suchých vrbových staveb obsahuje příloha pdf verze tohoto článku na portálu

www.drevmag.com

v sekci REPORTÁŽE

Základní faktografické údaje o firmě

Název: Jiří Rech – Vrbičky

Místo: Rozdrojovice (okres Brno – město)

Rok založení: 2007

Počet zaměstnanců: 5

Web: www.vrbicky.net,

www.vrbovestavby.cz

Chloubou firmy v oblasti suchých proutěných výrobků je interiér brněnského mrakodrapu AZ Tower

